

AGNI

Nr 217-218 ~ Årg. 53 ~ Nr 1-2 ~ Våren 2008

Äntligen – rapporter från våra projekt

Att stå någon bi, det är samma sak som att hjälpa och stödja. Ändå är termen bistånd ett ord med både positiva och negativa laddningar. Många frågar sig vilken skillnad det egentligen gör. Därför är det så roligt när vi kan ge er läsare rapporter om hur våra pengar används. I detta nummer har vi rapporter från föreningens två senaste projekt. Bill Hammar berättar om malariaprojektet i Angola och Mikael Boman har en rapport från Funcedesci, som med anledning av hans födelsedag fick generösa gåvor, förmedlade via Agni. En rapport har även kommit från Maxefakliniken, men på grund av platsbrist får vi ta detta i nästa nummer.

För hjälporganisationer,

dit Agni kan räknas, är det självklart att insatserna gör nytta. Vi som är direkt engagerade i internationella utvecklingsprojekt kan själva se vilken skillnad det gör för enskilda människor och byar. Ser man det ur ett större perspektiv är det dock lättare att vara kritisk. Sedan 50-talet ska västvärlden ha skänkt sammanlagt 15 biljoner (tusen miljarder) kronor i bistånd till fattiga länder. Ändå har fattigdomen inte bekämpats. Fortfarande dör 16 000 barn om dagen av undernäring. En del kritiska röster ropar på lägre bistånd, andra på mer kontroll. Men hur stort (eller litet) är egentligen det svenska biståndet? Och vad är det som ska kontrolleras?

Vart går det svenska biståndet?

Det svenska biståndet utgör en procent av BNI, vilket 2007 motsvarade cirka 30 miljarder kronor. I verkligheten gick 25,5 miljarder av dessa till faktiskt bistånd. 4,6 miljarder klassades formellt som bistånd med bestod av bland annat kostnader för mottagande av asylsökande från u-länder, medlemsavgiften till EU samt skuldavskrivningar. Att regeringen låter kostnader för mottagande av asylsökande och skuldavskrivningar räknas in i biståndsbudgeten följer i och för sig internationella regler för vad som får klassas som bistånd, men har inte desto mindre mött kritik. Folkrörelser som

arbetar för skuldavskrivningar för de fattigaste länderna menar att detta arbete inte borde slå tillbaka på dem genom minskat bistånd, utan finansieras på annat sätt. Särskilt ifrågasätts den omständighet att dessa skulder budgeteras för ett värde långt över det verkliga värdet. Mellanskillnaden mellan den budgeterade kostnaden och vad som faktiskt behöver efterskänkas går inte tillbaka till biståndsbudgeten utan direkt till statskassan där de kan finansiera allt i från skolor till sänkta skatter. Oavsett vad man tycker om målet att Sverige ska skänka 1 procent av BNI i bistånd, så kan man hålla med om att det blir hyckleri att nå det genom bokföringskonster.

Av de 25,5 miljarder som går till faktiskt bistånd går cirka 15 miljarder till bilateralt bistånd (det vill säga dem ett särskilt mottagarland), som hanteras av Sida, medan cirka tio miljarder går till multilateralt bistånd som handhas av FN, internationella finansinstitutioner och Europiska utvecklingsfonder.

Krav på ökad kontroll av biståndsmedel

Kraven på ökad kontroll av biståndet fick ny kraft i höstas.

Då presenterade riksrevisorer sina granskningar av Sidas hantering av biståndsmedel som ges till samarbetsländer via enskilda organisationer, så kallat folkrörelsebistånd. (Denna form av bistånd är särskilt vanligt i de fall när man på grund av bristande demokrati inte kan samarbeta med regimen i mottagarlandet. Agni drev under 80- och delar av 90-talet sådana projekt och förmedlade på detta sätt miljontals kronor från Sida till Guatemala) I sin granskning hade riksdagens revisorer i fem av de femton granskade projekten funnit att det förekommit oegentligheter i mottagarlandet. I flera projekt fanns dessutom stora brister i redovisning och dokumentation. Rapporten fick stor uppmärksamhet. Kanske lite väl stor med tanke på att man endast hade tittat på 15 av de totalt 6000 projekten, och att dessa 15 var utvalda som särskilda "högriskprojekt". Naturligtvis är granskningar av detta slag nödvändiga för att förbättra Sidas interna arbete med kontroll och uppföljning. Med tanke på rapportens låga generaliserbarhet är det ändå olyckligt att den presenteras på ett sätt som riskerar att sänka förtroendet för allt bi-

ståndsarbete. För att ytterligare ge perspektiv åt frågan så kan det påpekas att de medel som ges till folkrörelsebistånd endast utgör 4 procent av den totala biståndsbudgeten. Alltså; kraven på ökad kontroll riktas i första hand riktas mot de folkrörelser som förmedlar och tar emot relativt små summor. Bilden av den korruperade afrikanen verkar leva stark (det var vara afrikanska projekt som kontrollerades). Varför hör man aldrig krav på ökad effektivitet och kontroll av de pengar som går till stora västerländska organisationer som FN, världsbanken och EU, kända för korruption och slöseri?

Kristina Nyström

Agnis första insats i Angola är i hamn!

I början av november förra året sände Agni ett första litet bidrag till ett projekt i norra Angola, vars syfte var att bekämpa spridningen av malaria.

Vår kontaktman i landet är pastor Henda Kibonda, som sedan 2004 varit verksam i staden N'Dalatando (huvudort i provinsen Kwanza Norte, ca 275 km nordost om Angolas huvudstad Luanda). N'Dalatando är en för angolanska förhållanden medelstor stad, med ungefär 200 000 invånare. Det ligger i Angolas tropiska norra del. Dess läge uppe bland bergen räddar stan ifrån den outhärdliga värme och fukt som året rum drabbar dess omedelbara

Pastor Henda Kibonda

grannskap. Dess grannstad Dondo, på vägen till Luanda, är den varmaste och fuktigaste staden jag någonsin besökt, med 40 grader i skuggan varje dag, året om. Trots sitt gynnsammare läge så undkommer inte N'Dalatando typiska tropiska sjukdomar, som malaria, hepatit, sömnsjuka, Denguefeber, och en hel rad andra åkommor.

Jag har gått omkring djupt in bland N'Dalatandos fattigaste förorter och blivit rejält berörd över det sanitära tillståndet. Det är kvarter utan sophantering, utan fungerande avloppssystem, med mörka gränder, där man måste ha stövlar för att komma fram torrskodd, och kliva över smutsiga bäckar på tillfälliga träpålar, och mota bort magra hundar...

Samtidigt finns det ett centrum i N'Dalatando, som, trots att 30 års inbördeskrig drabbat staden hårt, månar om att hålla sig snyggt och propert, och där det till och med finns ett internetkafé, dit de bättre beställda stadsborna

går för att kommunicera med omvärlden.

Det officiella språket i hela Angola är portugisiska, vilket behärskas av så gott som hela befolkningen. Ute i gränderna i vår stad kan man dock fortfarande höra folk prata på Kimbundo, norra Angolas ursprungsspråk. (I Angola lever ca 100 olika stammar, med var sin ursprungskultur)

För mig själv, som växte upp under kolonialtiden i Angola, känns det nya Angola såsom något fräscht, fullt av liv, och fullt av framtidstro. Folk är i allmänhet mycket mera medvetna om världen, mycket aktivare när det gäller sin egen situation, och kreativiteten florerar verkligen, där man minst anar det.

Men nu tillbaka till vårt projekt... Henda Kibonda köpte med Agnis hjälp in 150 stycken specialimpregnerade myggnät i Luanda, transporterade alltsammans till N'Dalatando, där han redan hade förberett både de lokala hälsomyndigheterna och en lokal gren av FN-organet

WHO (Världshälsoorganisationen). I samarbete med dessa myndigheter planerades så distributionen av dessa myggnät till fem av stadens fattigaste kvarter.

Totalt distribuerades dessa myggnät till 75 familjer (2 nät per familj), vilket i praktiken innebär att ca 160 gravida kvinnor och 290 barn under 5 års ålder kom att få ett avsevärt bättre skydd mot malaria.

Projektet innefattade även undervisning på plats i hur näten skulle användas och skötas, och sjuksköterskor informerade den berörda allmänheten om sjukdomen malaria, dess orsaker, olika sätt att skydda sig, och möjligheter att behandla de sjuka.

Projektet genomfördes enligt en plan, som kommer att möjliggöra en kontinuerlig uppföljning av effekterna av myggnätsdistributionen i berörda kvarter.

Uppföljningsarbetet är seriöst. De lokala hälsomyndigheterna är fullt medvetna om det stora problem som malarian innebär i provinsen Kwanza Norte. Provinsen har ca 300 000 invånare. Där registreras årligen upp till 120 000 fall, och speciellt drabbade är alltså gravida kvinnor,

samt barn under 5 år. Hos dessa drabbade är dödligheten i denna sjukdom så hög som 10-15 %.

Agnis första insats är visserligen inte så stor, om man beaktar problemets omfång, men samarbetet som pastor Henda Kibonda och hans medhjälpare haft med de lokala myndigheterna och med lokala representanter för FN:s Världshälsoorganisation när det gäller planering och utförande av projektet, har utan tvekan gett positiva signaler och incitament till alla berörda, och ett stöd till den nationella kampanjen för malariabekämpning. Detta framgår tydligt i den rapport som vi nyligen fått in från N'Dalatando. Enligt rapporten har myndigheterna redan noterat en klar minskning av antalet malariefall ifrån berörda kvarter.

Pastor Henda Kibonda, som har en bakgrund som journalist, har jag personligen känt sedan 2004. Jag fick äran att som hedersgäst vara med i metodistkyrkan i N'Dalatando, då han invigdes till sitt första uppdrag som församlingens pastor. Han är gift med Rachel, som är aktiv sjukgymnast. Sedan mitt senaste besök i Angola har

de fått dottern Isabel (3,5år) och Henda Junior, 9 månader. Familjen har nu flyttat till Namibe-provinsen i sydvästra Angola, då Hendas mandatperiod som pastor i N'Dalatando tog slut i januari i år.

Eftersom vårt första lilla projekt blivit genomfört med en sådan grundlighet och god planering, så känns det naturligt att fortsätta vårt samarbete med honom och hans medhjälpare. Henda har redan sänt oss signaler om, att han gärna ville få oss att medverka i ett nytt projekt, som handlar om utbildning och information kring demokratiska processer. Detta är en fråga som vi i Agni kommer att ta ställning till, när vi fått mera detaljer. Klart är dock, att Angola, efter över 30 år av befrielsekamp och inbördeskrig, har ett helt spektrum av viktiga problem att lösa.

Agni har ju som bekant en lång historia av nära samarbete med utsatta grupper och skolbarn i Central- och Sydamerika, och vi har nu möjligheter att etablera en långvarig och givande kontakt även med ett afrikanskt land i utveckling. För mig, som själv är född och uppvuxen i det inre av Angola, och som

känner till angolernas stora gästfrihet, positiva inställning till utveckling och till internationella kontakter, känns det extra angeläget att vi "Agniter" etablerar en varaktig och givande kontakt med angolerna, i den anda av humanitärt engagemang som vi alla kan identifiera oss med.

Bill Hammar

Bönder och borgmästare

Rapport från Funcedescri

Manuel är stolt och driftig bonde på Guatemalas högland. "Om några månader kan vi ansluta fyrtioåtta familjer till vårt nya bevattningssystem" berättar han. De branta bergssluttningarna kring Cunén kryper upp mot två tusen meters höjd. De unga bergen erbjuder magra jordar som här betvingas med hårt kroppsarbete. Det är svindlande vackert och medan sällskapet klättrar stigen upp mot vattencisternen kan jag inte låta bli att vända mig om och se ut över det märkliga jordbrukslandskap som breder ut

sig framför eller snarare under mig. Medarbetarna på Funcedescri har tagit mig och mina vänner till ett av de projekt som pågår i området. Manuel går och småpratar med ingenjören Pedro, tillsynes oberörd av kroppsansträngningen och den tunna luften. Väl framme vid cisternen visar den sig vara en generöst tilltagen grop från vars botten några plaströr sticker fram. Här ska snart gjutas i cement.

Vi samlas kring Manuel och lyssnar på vad han har att berätta. "Floden som har rikligt med vatten ligger sju

kilometer härifrån. Vi lånade åtta tusen kronor per familj och anlidade ett företag som byggde en vattenledning som sen aldrig fungerade. Skuldsatta och utan vatten i kranarna vände vi oss till Funcedescri. Med Pedros hjälp mätte vi och justerade dragningen så att lutningen blev jämn. Samtidigt passade vi på att lägga ytterligare en ledning vid den förra. Otäta skarvar har gjorts om. Här och var har vi kompletterat med rening och avluftning. Tidigare blev det jämt stopp i ledningen."

Byn har lagt ner många

arbetsdagar men har skäl att tro att det ska löna sig. Vi får veta att några familjer redan fått sitt vatten via en provisorisk anslutning till huvudledningen och därmed kunnat dubblera sin skörd. Från den blivande cisternen går redan ledningar och de övriga familjerna väntar nu otåligt på att allt ska bli klart.

Allen, som är direktor för Funcedescrì, säger att när organisationen lyckades hitta finansiering för tre vattenprojekt bestämde de sig genast för att genomföra fyra. Planen är att få kommunen att ställa upp med resten. Bönderna har sedan träget besökt kommunkontoret och argumenterat för sin sak. Manuel beskriver med glimten i ögat den uppvaktning som borgmästaren utsatts för och de många löften som givits men svikits. Jag skäms en smula men kan inte värja mig för tanken att det är ett hopplöst företag. När en ny borgmästare valdes förra året började dock bearbetningarna ge visst resultat. Utnötningstaktiken har lett till att kommunen hjälpt till att skaffa skriftliga tillstånd för dragningen av vattenledningen. Hoppet om att få hjälp med finansieringen finns trots allt där.

Om detta är en vaknande demokrati så skapar den inga rubriker, men processen är ändå omvälvande för de inblandade. Under de våldsamma åren kunde de, i våra ögon, oskyldigaste folkliga initiativ slås ner med våld. I många av de byar där Funcedescrì arbetar gick militären i början av åttiotalet hårt fram mot befolkningen. Under den brända jordens taktik flydde många sina hem och täppor. De som återvänt har ofta funnit att andra lagt beslag på jordarna. Få har kommit i åtnjutande av den blygsamma jordreform som ingick i fredsbyggandet med gerillan 1996. Manuel och hans grannar är i så måtto privilegierade även om vi kan se att de inte lever i något överflöd. Icke desto mindre tyder mycket på att landsbygden vaknar. Vid valet förra året var det inte minst kvinnorna på landsbygden som hindrade den beryktade generalen Otto Pérez Molina att lägga beslag på presidentämbetet. Att den nytillträdde Alvaro Colóm väckt starka förväntningar kan vi förstå, det återstår att se vad han förmår. De första veckorna av presidentperioden blir våldsamt. Bland annat dödas flera busschaufförer i

huvudstaden. Pressen är tuff i sin kritik av presidenten: Colom klarar inte säkerheten! Jag tänker att det kanske är Molinas slagord "Mano dura" – den hårda handen – som nu praktiseras i opposition.

På slutningen bredvid plaströr och jordgropar tycks våldsvågen avlägsen. Av någon anledning är glädjen kring vattenkranen verkligare än rädslan för våldet. Det är förmodligen för att alla känner att mörkerkrafterna ändå tvingats slå till reträtt. När Funcedescrìs arbete startade i början av nittiotalet var det säkrast att samla människorna i Guatemala City. De som tog bussen till organisationens center utanför huvudstaden kunde då tas för gatuförsäljare eller hushållerskor på väg till arbetet. Nu har Funcedescrì tre utvecklingscenter på landsbygden där det regelbundet hålls kurser och möten. Teamen besöker byarna. Familjerna som medverkar i arbetet väljer styrelse som beslutar hur centrets resurser bäst tas tillvara.

Även om verksamheten mycket kretsar kring grödor, gödsel och odlingsteknik handlar den också om självkänsla, mod och förmåga att påverka sitt lokalsamhälle. Så

blir småbönder en kraft som även mäktiga borgmästare har skäl att ta hänsyn till. Kanske står Manuel och hans grannar just nu i stadshusets väntrum, redo att överlämna ännu en skrivelse. I så fall tycker jag att de är värda vårt stöd.

Mikael Boman

Under hösten 2007 gav läsare 26 090 kronor som var öronmärkta för Funcedescrri. (Center for Christian Services) i Gutamala. Funcedescrri har sedan starten 1990 arbetat med agrikulturell utbildning, med att få fram anpassad utrustning som kan förenkla det dagliga arbete samt att få en bättre närmiljö i byarna, till exempel genom att tillhandahålla gemensamma toaletter eller spisar som förbrukar hälften av bränslet. Den som kan spanska kan läsa mer om organisationen på www.funcedescrri.org. Man kan fortsätta att stödja detta projekt genom att ange Funcedescrri vid inbetalningen.

Ett cisternbygge på Funcedescrri.

Kallelse till årsmöte

Årsmöte 2008 kommer att hållas söndagen den första juni klockan 13. Efter mötet bjuds på lunch. Vård för årets sammankomst är Kristina Nyström och adressen är Norrlandsgatan 34 C i Stabby/Luthagen, Uppsala.

Anmäl gärna ditt deltagande till Bo Nylund, Puck Bjelke Hoffman eller direkt till Kristina Nyström på 070-20 14 916.

Väl mött!

I nästa nummer:

Det var många ungdomar från länder runt om i världen som kom till Örjansgården i Rönninge under perioden 1952-1972, och ibland får vi brev från dem. En av dem som nyligen har tagit kontakt med oss och berättat mycket spännande saker om hur arvet efter Örjansgården förvaltas på andra platser i världen. Läs mer om Agnis systemorganisation på Tessaloniki i nästa nummer! Då har vi också en rapport från Maxefiakliniken. Glad sommar önskas alla Agniter runt om i Sverige.

Husmor Marianne ordnar blommor på trappan till Örjansgården sommaren 1958

TIDNINGEN AGNI, BOX 1528, 751 48 UPPSALA

BEGRÄNSAD EFTERSÄNDNING

Vid definitiv eftersändning återsänds tidningen med nya adressen på framsidan (ej adressidan).

AGNI

FÖRENINGEN

ÖRJANSGÅRDEN AGNI

Kontor: Kungsgatan 30, 753 21
Uppsala

Telefon kontor: 018-10 27 44

Telefax: 018-50 37 82

Postgiro: 7 73 73-9

TIDNINGEN AGNI

Redaktör: Kristina Nyström, 070-
201 49 16

Ansvarig utgivare: Bo Nylund,
018-50 37 82, 070-680 58 29

Kontaktperson för Agni är sekreterare
Puck Bjelke Hoffman, telefon 018-51 68
20. Välkommen att höra av dig!